

Виконання рішення Європейського суду включає в себе :

— сплату визначеної суми грошової компенсації: 1) за остаточним рішенням Європейського суду з прав людини чи 2) за процедурою дружнього врегулювання;

— вжиття додаткових заходів індивідуального характеру для відновлення порушених прав особи, на користь якої ухвалено рішення Європейського суду, через поновлення попереднього юридичного стану, який мала особа до порушення Європейської конвенції шляхом 1) перегляду справи національним судом чи 2) повторним розглядом справи адміністративним органом;

— вжиття заходів, що передбачає рішення Європейського суду про дружнє врегулювання;

— вжиття заходів загального характеру, тобто заходів, які спрямовані на ліквідацію зазначеної в рішенні Європейського суду системної проблеми та її причин. Це здійснюється шляхом внесення змін до чинного законодавства, адміністративної практики, забезпеченням юридичної експертизи законопроектів та кваліфікаційної підготовки щодо вивчення Європейської конвенції прокурорів, адвокатів, юристів, правозахисників, працівників правоохоронних органів, інших категорій працівників, професійна діяльність яких пов'язана із правозастосуванням.

**Ткаченко Н.**

*Національний університет «Одеська юридична академія»*

## **МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВА НА ЖИТТЯ**

Право на життя — фундаментальне природне право людини, закріплене нормами багатьох міжнародно-правових документів про права людини як на універсальному, так і регіональному рівнях. Всі каталоги прав людини, що наведені в базових міжнародно-правових актах, починаються з права на життя, яке, безперечно, є найбільш очевидним та загальним правом людини. Але буде помилковим розширене тлумачення цих положень. Об'єктом захисту є не життя саме по собі або його соціальний зміст (достаток, якість життя тощо). Право на життя передбачає свободу від свавільних зазіхань з боку держави на життя, забезпечення таких суспільних умов за яких не існує загрози життю особи.

На захист цього права спрямовані зусилля численних міжнародних міжурядових і неурядових організацій. Така значна увага обумовлена тим, що велика кількість держав визнає право людини на життя абсолютною цінністю світової цивілізації, оскільки всі інші права втрачають смисл і значення у випадку загибелі людини. Україна долучилася до кола таких країн 1999 року, коли рішенням Конституційного суду України позбавлення людини життя державою внаслідок застосування смертної кари як виду покарання,

навіть у межах положень, визначених законом, було визнано скасуванням невід'ємного права людини на життя.

На сьогодні практика законодавчого визначення права на життя та його захисту, насамперед судового, є неоднорідною, що свідчить про недостатній рівень його наукового вивчення. Ця проблема може бути розв'язана насамперед шляхом комплексного і системного теоретичного аналізу сутності права на життя та його юридичної природи.

Україна має достатній рівень законодавчого закріплення права на життя, яке по основним параметрам відповідає міжнародно-правовим стандартам. Але реальна практика досить часто цим стандартам не відповідає, що робить актуальним звернення до цієї проблеми.

Конституція України (Ст. 27): «Кожна людина має невід'ємне право на життя.

Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави — захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань»

Конвенція про захист прав людини та основних свобод. (Ст. 2): «1. Право кожної людини на життя захищається законом. Жодна людина не може бути умисне позбавлена життя інакше ніж на виконання вироку суду, винесеного після визнання її винною у вчиненні злочину, за який законом передбачено таке покарання. 2. Позбавлення життя не розглядається як порушення цієї статті, коли воно є наслідком неминучої потреби застосувати силу: а) при захисті будь-якої людини від незаконного насильства; б) при здійсненні законного арешту або при запобіганні втечі людини, що законно перебуває під вартою; с) у діях, законно вчинених з метою придушення бунту або загрози.»

Загальна декларація прав людини (Ст. 3): «Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність».

Право на життя є невід'ємне право кожної людини. Це право охороняється законом. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя.

В країнах, які не скасували смертної кари, смертні вироки можуть виноситися тільки за найтяжчі злочини відповідно до закону, який діяв під час вчинення злочину і який не суперечить постановам цього Пакту і Конвенції про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього. Це покарання може бути здійснене тільки на виконання остаточного вироку, винесеного компетентним судом.

Коли позбавлення життя становить злочин геноциду, слід мати на увазі, що ніщо в цій статті не дає державам-учасницям цього Пакту права яким би то не було шляхом відступати від будь-яких зобов'язань, прийнятих згідно з постановами Конвенції про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього.

Кожен, кого засуджено до смертної кари, має право просити про помилування чи про пом'якшення вироку. Амністія, помилування або заміна смертного вироку можуть бути даровані в усіх випадках.

Смертний вирок не виноситься за злочини, вчинені особами, молодшими за вісімнадцять років, і не виконується щодо вагітних жінок.

Ніщо в цій статті не може бути підставою для відстрочення або недопущення скасування смертної кари будь-якою державою-учасницею цього Пакту.

Суб'єктом права на життя є людина (людська істота), хоча в міжнародному праві не існує єдиного визначення людини.

Практика застосування права на життя містить наступні ознаки змісту правовідносин між особою та державою: обов'язок держави криміналізувати вбивство; обов'язок держави не позбавляти будь яку особу життя свавільно; обов'язок держави застосовувати смертну кару виключно на підставі смертного вироку, винесеного судом згідно з чинним законом; заборона екстрадиції особи в державу, в якій до неї може бути застосована смертна кара; заборона вислання особи в державу, в якій буде існувати загроза її життю; обов'язок держави забезпечувати захист права на життя за умов, коли існує висока вірогідність абсолютної загрози життю особи; право держави на застосування сили і пов'язане з цим позбавлення життя, якщо це абсолютно необхідне:

- а) при захисті будь-якої людини від незаконного насильства;
- б) при здійсненні законного арешту або при запобіганні втечі людини, що законно перебуває під вартою;
- в) у діях, законно вчинених з метою придушення бунту або заколоту.

Всі міжнародно-правові акти, що містять каталог прав людини, проголошують право на життя. Але жодний з них не забороняє смертну кару. В міжнародному праві заборона смертної кари міститься в окремих факультативних (тобто в не обов'язкових для підписання учасниками основного договору) протоколах до міжнародного договору.

*Цушко С.Е.*

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»*

## **КОНЦЕПЦИЯ ПРАВА НА ЖИЗНЬ В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ**

Актуальность работы заключается в том, что право на жизнь как наивысшая социальная ценность находится под угрозой.

В современном мире вопрос о праве на жизнь очень актуален. Об этом свидетельствуют частые отклики ученых, а также заинтересованность обычных граждан. Во многих современных странах этот вопрос закреплён на законодательном уровне.

Целью исследования является установление правовой природы права человека на жизнь, как оно сформулировано в современном международном праве.